

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za jeden mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujce dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbo, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Nemčija proti Avstriji.

I.

V tistem trenutku, ko se pripravlja pri nas globokosežna politična prememba, ko se delajo priprave, da se slovanski narodi pritisnejo ob zid, in da postanejo žrtev Wolfa in Schönererja, je morebiti umestno, da navedemo sodbo uglednega inozemskega lista, o smotrih tistega gibanja, pred katerim hočejo merodajni krogi sedaj kapitulirati.

„Le Petit Journal“, najrazširjenjši vseh francoskih listov, je te dni priobčil članek, čegar poglavitne misli hočemo v naslednjih vrstah reasumirati. Ta list piše: Dreyfusova zadeva je prikrivala Franciji jako resno zadevo. Potrebno je pa, jo spoznati, da se razume postopanje Nemčije v zadnjih dveh letih, in da se ocenijo eventualnosti, ki Franciji groze. Potem se spozna tudi veliki pomen Freycinetovih namigavanj glede zunanjih komplikacij.

Nemčija se pripravlja na oboroženo intervencijo v Avstriji. Ta intervencija v Avstriji — ki se imenuje nemško, dasi to v resnici ni, ker šteje mej 25 milijoni prebivalcev 14 milijonov Slovanov, 9 milijonov Nemcev, dočim so ostali Latinci — je za vse države znamenitega pomena. Avstrija je jeden najvažnejših organov v političnem življenju Evrope, a Francija ima še poseben interes, da se ohrani integriteta Avstrije, kajti razpad habsburškega cesarstva bi imel neizogibno to posledico, da bi se nemško cesarstvo silno razširilo, iz česar bi sledil definitivni propad francoske trgovine in industrije.

Priprave za politično in vojaško intervencijo Nemčije v Avstriji so skoro izgotovljene. Ta intervencija je določena za trenutek, ko 68letni cesar Franc Jožef umrje.....

Nevarnost je velika, Francijo prešene lahko vsak trenutek važen dogodljaj. Če pripusti, da se zgodi, kar Nemčija pripravlja, zaplesti se bo morala v strašno vojno, ali pa resignirati in se zadovoljiti s tem, da ne bo drugega, kakor privesek nemškega cesarstva.

V zadnjih tridesetih letih so nemške

ambicije glede Avstrije zadobivale čedalje jasnejšo obliko. Zdaj merijo na to, vladati od severnega morja do Adrije. Doslej so bile te ambicije teoretične, a v zadnjih dveh letih so zadobile efektiven značaj. Da jih uresniči, so Nemci izvolili tisto metodično postopanje, s katerim so pripravljali aneksijo Alzacije in Lotaringije.

Danes se povsod v Nemčiji spoznava potrebo intervenirati v Avstriji. Pred nekaj meseci je „Deutscher Schulverein“ v Berlinu izdal ta-le oklic: „Nemci, bodite pozorni; dobro znane dogodbe v Avstriji kažejo, kolika nevarnost preti Nemstvu. Potrebno je, da avstrijski Nemci zamorejo kljubovati drznosti Čehov in drugih Slovanov z manjvredno civilizacijo. Torej na noge, Nemci, moški in ženske; pokažite svojo zvestobo, svoje nemstvo in sodelujte pri velikem narodnem delu!“

Mogočna društva propagirajo po vsi srednji Evropi pangermanske ideje: „All-deutscher Verband“, ki ga vodi dr. Hase, zastopnik mesta Lipsko v drž. zboru, in ki šteje 18000 členov, iz mej katerih jih mnogo stanuje v Avstriji; „Allgemeiner deutscher Schulverein“, „Deutscher Sprachverein“, „Evangelischer Bund“, „Gustav-Adolph-Verein“, „Bund der Deutschen in Böhmen“ in „Böhmerwaldbund“, h katerim je prištet tudi mnogoštevilne „Jugendbünde“, ki se nekaj časa sem ustanavljajo po vseh mestih, da pridobe mladino za razširjenje Nemčije na stroške Avstrije. Oficialne osebe nemškega cesarstva pospešujejo to prapagando. Zgodovinar Mommsen, osebni prijatelj cesarja Viljema, je v strastnem pismu v „Neue Fr. Presse“ proklamiral suprematijo nemštva v cesarstvu Franca Jožefa.

Ta propaganda je provzročila rapidno evolucijo. Leta 1897. je zadobila precizno obliko, l. 1898. je rasla, l. 1899. je zadobila značaj nasilnosti in drzovitosti. Začetkom tega leta je „Evangelischer Bund“ v Berlinu organiziral v Avstriji pravo vojno. Poslal je na Češko krdelo nemških pastorej, ki so pri belem dnevu oznanjali pangermanstvo, in ki razširjajo ščuvajoče brošure, končujoče s pozivom: „Bodite svobodni in bodite Nemci, in zato postanite

protestantje.“ Teh pastorej je prišlo v Avstrijo toliko, da je draždanski konsistorij dne 9. maja bil prisiljen, povabiti v drugih nemških državah službujoče saksonske pastore, naj se vrnejo na Saksonsko, da nadomestijo tiste, ki delajo propagando v Avstriji.

Ti slednji imajo obile podpore na razpolaganje, kar priča protestantska okrožnica, ki jo je priobčil „Grazer Volksblatt“ in kjer je mej drugim rečeno: „Denarja od Vas ne zahtevamo. Za potrebna sredstva je preskrbljeno.“ Pastor Bräunlich iz Halleja je začetkom tega leta v Berlinu razkril pravi namen te akcije, rekši: „Treba je, da delamo v soglasju z besedami cesarja Viljema, ki je dejal: Moj najvišji smoter je, razdejati vse to, kar deli veliki nemški narod.“

Obravnava, ki se je vršila meseca julija v Gradcu, je te besede nemškega cesarja dobro osvetlila. Dne 4. maja je avstrijska policija aretovala pruskega pastora Everlinga. Našli so pri njem zapisnik v katerem je imel zabeležene različne pogovore in shranjena jako zanimiva pisma nemških in avstrijskih funkcionarjev. Ta pisma so kompromitovala sodnega uradnika Fraissa in bivšega profesorja Polzerja, oba iz Gradca. Prišla sta pred sodišče. Obravnava je jasno pokazala, da ima protestantska propaganda jedino le namen, pripravljati intervencijo Nemčije.

(Dalje prih.)

V Ljubljani, 28. septembra. Križa.

Splošno se sodi, da je knez Alfred Liechtenstein opustil misel, sestaviti nov kabinet. Pa tudi baron Chlumecky je baje že sprevidel, da ne more dobiti pravih mož za svoje ministrstvo. Sedaj je na površju vprašanje, ali si pomore cesar z uradnim ministrom ali ne. Imenujejo se celo že imena mož, ki naj bi postali šefi bodočega uradniškega ministrstva, to so: štajerski namestnik grof Clary, tržaški namestnik grof Goëss in tirolski namestnik Merveldt. „Bohemia“ se boji, da je bodoče uradniško ministrstvo le prehodno in da pride potem zopet desničarsko na

vrsto. Opozicionalci se tudi boje, da bi poslovalo uradniško ministrstvo samo dotlej, da dovrše delegacije svoj pensum. Opozicija zahteva torej, ne le da se odpravijo jezikovne naredbe, nego tudi nekakšne garancije za bodočnost. Tudi Gautschevo ime se imenuje zopet, a neverjetno je, da bi stopil ta mož že sedaj zopet na površje, ko je komaj leto minulo, odkar je zginil, še predno se je kdaj prikazal v parlamentu. Križa je permanentna in kako se reši, ne ve nihče. „N. Wr. Tgbl.“ prorokuje, da se dožene konec krize do jutri ali kvečjemu do sobote. Cesar se je vrnil včeraj zvečer iz Berdorfa zopet na Dunaj in danes bode sprejel gotovo zopet nekaj parlamentarcev. Toliko je pa možno reči že danes, da uradniško ministrstvo ne dobi zaupanja desnice, da, niti vse opozicije ne. Vse kaže, da je možno vendarle samo in edino možno desničarsko ministrstvo.

Preki sod v Belemgradu.

Včeraj so se začele zadnje obravnave pred p. k. s. sodom, in sicer so prišli sedaj na vrsto radi žaljenja kralja Milana sledeči, v beograjskih ječah že več tednov zaprti možje: bivši justični minister dr. Milenko Vesnić, sodnijski adjunkt Dragoslav Bošković, profesor Mile Pavlović, sodnijski avskultant dr. Bož. Marković, odvetnik Milan Marković in trgovec z lesom Štefan Miljković. Preki sod pa je pozval v Beograd tudi bivšega justičnega ministra dr. Milovana Milovanovića, ki prebiva sedaj na Dunaju, toda Milovanović se povabilu ni odzval. — Pasić je odpotoval v Niš, kjer bo sprejet v avdienci pri Milanu in kralju Aleksandru. Pasić se je vedel baje ves čas pred prekim sodiščem jako nemožato ter je v zahvalnem pismu za svojo amnestijo obljubil, da se odreče docela „svoji politični burni preteklosti“. — 2. oktobra se sestane srbska skupščina, in ministri so odpotovali že večinoma v Niš.

Transvaal — Anglija.

„Wiener Allgemeine Zeitung“ poroča, da smatrajo dunajski politični krogi vojno mej Transvaalom in Anglijo za neizogibno. Jutri, v petek, se snide ministrski svet v Londonu, ki prinese odločitev. Angleži ne morejo več nazaj. Odpeljalo se je

LISTEK.

„Glumači“ (Pagliacci).

(K jutrišnji premieri Leoncavallove opere.)

Iz novejšje šole mladih italijanskih skladateljev, ki so z realistično risanimi muzikalnimi dramami vzbudili splošno zanimanje vsega muzikalnega sveta, in katerih dela so v kratkem naredila pot po vseh gledališčih, se imenuje poleg Mascagnija največkrat Leoncavallo, čegar glavno delo se bode jutri prvokrat izvajalo na slovenskem odru. Po vzgledu nemškega velikana glasbe, Rikarda Wagnerja, si je tudi Leoncavallo po resnični dogodbi spisal sam besedilo za svojo skladbo, katera se vredno stavlja na stran Mascagnijeve „Cavalleria rusticana“, glede finosti instrumentacije in muzikalne fature pa jo mnogokrat celo prekoša in je postala stalna repertoarna točka vseh gledališč, ki gojijo opero.

Pesnik - skladatelj nas v svojem delu postavlja pod južno italijansko podnebje. Originalen je takoj začetek, ko nastopi glumač Tonio in razjasni s prologom na kratko, kako je pesnik naslikal resnično dogodbo, ki ga je nekdanj nav-

dala z grozo, ter pove, kako tudi glumaču baje gorko srce, „ker vsi, ki smo na zemlji, pijemo isto luč, dokler končno ubožcu in bogatinu ne ugasne vid“, ter pripravi občinstvo na igro.

Ko se dvigne zagrinjalo, zbira se ljudstvo, ki pričakuje dohajajočo družbo komediantov, kakoršni običajno hodijo po sejmi. Pripelje se voz glumačev, katerih glavar, Canio, s svojo ženo, Neddo, pozdravlja ljudstvo. Grbasti glumač Tonio hoče pomagati Neddi, v katero je zaljubljen, stopiti z voza, a Canio ga udari in Tonio grozi z osveto. Canio odide s kmeti v krčmo, ljudstvo pa odide mej sviranjem muzikantov v cerkev, pojoch krasen zbor, v katerem posnema zvonjenje cerkvenih zvonov. Nedda sama si skuša svojo bojazen, ki jo ji je zbudila Caniova ljubosumnost, pregnati s pesmijo, mej tem pa se ji približa Tonio in ji razodeva svojo ljubezen. Ko postane drzen in hoče poljub, ga udari Nedda z bičem, da ves razjarjen odneha in odide. Mladi kmet Silvio skoči čez zid k Neddi in ji prigovarja, naj zbeži z njim in zapusti soproga; po dolgem zaljubljenem dvospevu mu končno ona obljubi. Tonio pa ju je zasledoval in privede Cania, ravno ko odhaja Silvio zopet

čez zid od Nedde. Zaman hiti Canio za njim in zahteva od Nedde izvedeti ime ljubimca. Ko ji grozi ves razjarjen z bodalom, ga pregovorita glumača Beppo in Tonio, da počaka, češ, zdaj treba pričeti naznanjeno komedijo. Ves obupan se uda Canio, češ, „saj sem le glumač, in ljudstvo, ki plača, se hoče smejati“. Z lepo in izrazovito arijo „Smej se, bajazzo“, v kateri prekipeva srčna bol prevaranega glumača, konča prvo dejanje.

V drugem dejanju se zbira ljudstvo proti večeru k naznanjeni igri. Mej gledalci je tudi Neddin ljubimec, Silvio, katerega ona svari, naj bode previden, ker Canio se je zaklel, da se maščuje...

Prične se igra na odru, kjer Nedda kot Columbina sprejme ljubimca Harlekina, (Beppu) ker nje soproga, Bajazzo (Canio) je odsoten. Sluga Tadeo (Tonio) je tudi zaljubljen v Colombino, ko pa vidi, da ljubi ona Harlekina, se umakne in ju pušča sama. Na mah pa pride nenadoma Bajazzo in čuje še prav iste besede Neddine v slovo bežočemu Harlekinu, kakor jih je slišal popoldne tudi iz Neddinih ust, ko je bežal nje ljubimec, Silvio, čez zid. Bajazzo hoče izvedeti ime ljubimca, a ljubosumnost ga omami tako, da prestopi iz

igre v resnico in Bajazzo (Canio) zahteva izvedeti ime popoldanskega pobeglega ljubimca. Občinstvo, misleč, da tako izborna igra, mu burno kliče „bravo“, kmalu pa s strahom vidi, da je iz igre na odru postala grozna resnica. Canio napade z nožem Neddo, ker mu neče izdati imena ljubimca. Ko Nedda z odra beži proti občinstvu, ji razjarjeni Canio zabode nož v hrbet. V smrtnih bolestinah kliče ona: „Na pomoč! Silvio!“ Ta res priskoči s klicem „Nedda“, a besneči Canio tudi njemu zasadi nož v prsi, da se zgrudi izdani ljubimec mrtev. Mej splošno razburjenostjo, ki jo je vzbudil ta krvavi prizor in dvojni umor, so vsi kakor okameneli, Tonio pa zakliče slovesno: „Domov! Končan je igrokaz!“

To je v kratkih potezah zadržaj opere, katero skladatelj sam imenuje muzikalno dramo. Ker se je opera vestno studirala in imajo poleg novo nastopivših dveh členov, gdčne. Ele Noemi in g. A. Lebede velike vloge še gg. Desari in Nelli ter Polašek in tudi pomnoženi zbor, je pričakovati, da bode to duhovito, a težavno delo uspelo tudi na našem odru tako, kakor povsod drugod, ko bode občinstvo, po večkratnem slušanju spoznalo vse njegove krasote.

že več tisoč vojakov iz Anglije in Indije v Južno Afriko, po Siciliji in južni Italiji pa nabira komisija angleških častnikov 10.000 mul, katere treba do početka oktobra odposlati. Tudi Boerci so se že docela vdali v misel, da je vojna neizogibna ter so se pripravili za najhujše. Anglija hoče poslati v boj 68.995 mož, 18.137 konj, 2461 vozov in 156 topov; Boerci pa 18.000 Transvaalcev, 16.000 Oranječanov, 8000 mož iz kolonije Kap, 2000 iz Natala in 6000 Holandcev, Nemcev in drugih prostovoljcev. Meja proti Natalu in Rhodesiji je že popolnoma zasedena, in prelaze je utrnilo topničarstvo. Tudi železniške proge so zavarovane s topovi. Boerci so izvrstni strelci in jezdec. Poleg tega so neverjetno urni. Kakšni vojniki so, dokazujejo zgledi, katere navaja Löbell v svoji nedavno izšli knjigi. Pri Laings Neku (18. januarja 1881.) je premagalo 80 Boercev 1000 pešcev, 200 jezdecov in 200 topničarjev s 6 topovi in tremi raketnimi strelbami. Na gori Majuba je premagalo 27. svečana 1881. leta 90 Boercev 400 dobro utrjenih Škotov. Pri Bronkhorst-Spruitu se je zgrabilo 250 Boercev s 300 Angleži. Osem minut potem, ko je počila prva boerska puška, so se udali Angleži na milost in nemilost. Takih zgledov navaja Löbell še celo vrsto. Boerci so torej sila nevaren sovražnik.

Dopisi.

— Iz Ljubljane, 25. septembra. „Slovensko planinsko društvo“ razglasa v zadnji številki „Plan. Vestnika“ naslednje: Glasilo „Nemškega in avstrijskega planinskega društva“, „Mittheilungen des deutschen und österreichischen Alpenvereins“, ima v št. 17. z dne 15. sept. t. l. o nesreči v Julijskih Alpah tendenciozno poročilo, po katerem bi bilo naše društvo krivo, da se je dne 26. avgusta t. l. ponesrečila dunajska učiteljica, gospica Johana Stein. To poročilo so tudi ponatisnili „Deutsche Stimmen aus Krain und Küstenland“ (priloga „Grazer Tagblatt“) in „Laibacher Schulzeitung“ z raznimi neresničnimi in zlobnimi opazkami. — Naši neprijatelji izkušajo to tragično nezgodo sebi v prid in napadajo njim neljubo „Slovensko planinsko društvo“ ter prete, da ne bode več njih človekoljubna rešilna postaja pomagala pri nezgodah v naših planinah, ko bi slučajno naše društvo prej zaznalo za tako nezgodo. Po tej izjavi moramo torej soditi, da kranjska sekcija nem. in avstr. planinskega društva samo pogojno pomaga pri nezgodah v naših planinah.

Omenjeno poročilo ima več neresničnih podatkov o tej nezgodi. Poročilo trdi, da naša markacija ne vodi do nobenega vrha, ko se vendar končujejo naša znamenja na vrhu Srednje Ponce. Na Veliko Ponce doslej še ni varno hoditi brez vodnika, in zaradi tega tudi ni zaznamovana pot nanjo. Radovljiska podružnica „Slov. plan. društva“ je dobila poročilo o morebitni nezgodi g. J. Stein zvečer 27. avg., ko ni vozil nobeden

vlak več proti Trbižu. Poslala pa je takoj kolesarja s potrebnimi navodili in denarjem do svojih članov v Rateče. Še tisti večer so naši člani sestavili rešilno ekspedicijo, da pojde rano v jutro v gore. Vodstvo je prevzel spretni turist g. učitelj Vrščaj. Poročilo pa trdi, da je bila naša podružnica že prejšnji dan obveščena, in da ni poslala nobenega zastopnika. Nadalje piše omenjeni list, da je zastopnik „Slov. plan. društva“ šele prišel v Rateče, ko so že bili prinesli ponesrečeno pokojno učiteljico tja. Drugi naš zastopnik pa je že prišel dopoldne tistega dne in sicer ne v Fužine (Belo peč), ampak v Rateče, odkoder je šla ponesrečenka na Ponco, ter takoj sestavil še drugo ekspedicijo za zelo nevarno Pot od Ponce proti Mangartu, ker se je pokojna večkrat izrazila, da hoče iz Rateč iti na Mangart. V tem pa je prišlo poročilo, da so že našli ponesrečeno turistinjo. Naš zastopnik v Ratečah je potem takoj ukrenil, kar je bilo v tem slučaju potrebno.

Tudi ni resnično, da ni naša ekspedicija obvezala trupla ponesrečene učiteljice in ga tako spuščala navzdol. Pri spuščanju trupla se je le odtrgala vrv na zelo nevarnem mestu. Poročilo tudi trdi, da smo se poslužili „čudne planinske reklame“ s tem, da smo čestili za naše planine vneto pokojnico ob grobu. O tem pa sodimo drugače, ker čestimo pokojnike brez reklame le iz pietete.

Kdor vso stvar objektivno presoja, se pač prepriča, da našega društva ne zadeva nobena krivda v tem tragičnem slučaju. Naša markacija na Srednjo Ponco je tako izvrstna in pravilna, kakršne še nismo videli pri potih, zaznamovanih po kranjski sekciji „Nem. in avstr. pl. društva“. Po zaznamovanem potu je tudi prišla gospica Stein brez ovire na vrh. Povratek s Ponco do Klanških jezer brez vodnika pa je č. g. župnik Lavtizar pokojni učiteljici odločno odsvetoval. S spretnim vodnikom pa ta pot ni nevarna. Gospica Stein je sicer izkušala dobiti vodnika, a ker ji je bila vodnikova taksa za to pot previsoka, se je odpravila sama na pot, in sicer nezadostno opravljena za težave na takem potu.

„Deutsche Stimmen aus Krain und Küstenland“ pa so dodale temu poročilu razne opazke, s katerim hoče ta list smeti naše delovanje in prizadevanje v prospeh turisticke. Ni nas volja, se pečati s publicističnim delovanjem one koterije, ki zalaga z dopisi omenjeni list, in katere glavni stan je v zavodu, ki bi imel služiti drugim namenom. Skrajno neresnično poročilo so priobčili tukajšnji nam nasprotni planinski matadorji, da bi škodovali „Slov. plan. društvu“ ter tuje odvračali od nas. Poznamo te može. Zlasti se odlikuje v tem gospod, ki je bil še pred nekaj leti Slovec, pa se je potem iz znanih vzrokov in vplivov prelevil ter kot agent kranjske sekcije „Nemškega in avstrijskega planinskega društva“ v svojem prostem času po letu preži v Mojstrani na turiste, da jih z lažjo in obrekovanjem za Judeževe marke

Literarni pomenek.

Napisal Vladimir Levec.

(Dalje.)

In naposled, če je Cankar v sebi že čutil poseben poklic, da kritikuje svoje kolege-literate, habeat sibi. Toda storiti bi bil to moral na način, ki ni osebno razžaljiv; pisati bi bil moral tako, da bi se njegove besede lahko imenovala — dostojne. Sedaj pa tega naziva ne zaslužijo nikakor.

Še nekaj bi rad omenil! Cankar pravi na enem mestu, da njegovi modeli niso več samo kos blatnega življenja, da niso samo pest mastne ilovice, pobrane na najbližji njivi... Literarni otroci — in koliko je teh žal pri nas! — bodo vedeli, kam to meri; da leti na novostrujanje realiste, češ, pri njih je vse umazano, vse blato, vse mastna ilovica. Svoje privatno mnenje o „novi struji“ sem nedavno izrazil na tem mestu in nočem tudi tajiti, da so si realisti ustvarili semtertje svojo, malo prečrno barvano prirodo, samo da bi bila tem bolj originalna. Toda „blata“, nemoralnosti jim ne sme očitati oni, ki sam ni niti za las boljši. Kdor je sam čist, kdor je sam brez greha, ta vrzi prvi kamen nanje in mi — kar nas stoji tihih, nemih, neudeleženih poslušalcev ob strani, mi mu bomo ploskali; saj je škodoželjnost največje, najlepše in najčistejše veselje, ki nam ga nudi živ-

ljenje. A Cankar v to ni upravičen! Njegovi motivi niso nič boljši, nič čistejši!

Razpravljalo se je o tem dovolj — morda več, nego je bila vsa stvar vredna — o priliki, ko so izšli „Dunajski večeri“, ko je bel dan zagledala zbirka „Erotika“.

Tisti milieu velikomestnih ponočnih kavarn in dvomljivih eksemplarov ženskega spola, ki sem ga že takrat — in nisem ostal sam — grajal na Cankarju, pojavlja se nam tudi v „Vinjetah“, čeprav v manjši meri, vendar še prevelikokrat. In ta milieu — da ne rečem hujšega — ni zdrav... Kakor da bi naši „moderni“ ne imeli drugih modelov, nego demimondke!

Sicer pa se Cankar sam dovolj jasno izraža o svojih modelih (str. 321): „Moji modeli so oživel. Iz teh motnih oči je zaisijala duša, — solnčna luč izza megle... Znale osebe in vsakdanje zgodbe so se spajale v dovršeno harmonijo; sedanost je stala pred mano v jasnem soglasju z davno minolimi časi in s krasno prihodnostjo, o kakoršni je sanjalo moje srce v svojih najlepših urah; stal je pred mano ves kratki trenutek od Adama do Antikrista...“

Videl sem ta kratki trenutek v pogledu umirajočih oči — v smehljavu ljubčih ust, — čul sem ga iz vzdihla izmučenih prs“.

(Konec prih.)

odvrača od naših koč. O tem možu imamo dovolj uničevalnih podatkov, o katerih še o priliki izpregovorimo. Žalostna mu majka!

Iz Postojne, 24. septembra. Pred nekaj dnevi odstavil je naš trg bivši šolski vodja g. Primožič. Naše učiteljstvo mu je v družbi s tukajšnjo čitalnico in godbenim društvom priredilo odhodnico, koje se je obilo število naše trške inteligence vdeležilo. Bila so zastopana vsa društva, vsi stanovi. Kakor nikjer, tako i tukaj ni manjkalo govorov. Prišel je imenom učiteljstva naslednik odhajajočega, gosp. vodja Fettich. Zahvalil je navzoče na pohodu, a gospoda Primožiča pa hvalil kot učitelja-kolego, ki je vedno in povsod visoko dvigal prapor učiteljstva. Sedaj je bila zatvornica govorov na stečaj odprta; drug za drugim so se vzdigovali govorniki. Imenom županstva napil je g. Primožiču naš župan g. Vičič, imenom godbenega društva g. Lavrič in imenom gasilnega društva, kojem je bil odhajajoči mnogoletni člen in odbornik gosp. Remič. Dalje je napil imenom krajnega šolskega sveta gosp. Fr. Arko ter odhodniku izročil krasno izdelano priznalno in zahvalno diploma. — Gosp. Primožič se je ginjen zahvalil na obilih izrazih prijateljstva in priznanja, ter napil krajnemu šolskemu svetu. — Zadnja napitnica je veljala navzočim damam. Zabava je trajala pozno v noč. Omeniti je tudi vrlih pevcev, ki so zapeli marsikako ljubko pesmico. S g. Primožičem izgubi učiteljstvo čvrstega in nevstrašenega boritelja za učiteljske pravice. Ne oziraje se na desno ali na levo, delal je vedno z besedo in peresom za svoj stan. Pa tudi naša društva ga bodo pogrešala, saj je skoraj v vsakem zavzemal kako častno mesto ter z dobrim svetom in dejanjem pospeševal društvene namene. Posebno ga bodemo pogrešali igralci-diletantje. Saj je skoro ni bilo dramatične predstave brez Štefana, na kratko: pogrešali ga bodemo vsi, bodisi tu, bodisi tam. Želimo mu, da najde srečo, katero si želi ter mu kličemo iz dna srca: Srečno! Do svidenja!

Lajoš.

Iz dolenskih vinogradov, 27. septembra. Sedaj stojimo in držimo svoj sad v najkрасnejšem solnčnem svitu. Preglej nas od tal do vrha, pretilpij nam telo in ude, uživaj naše meso in zatrobi med svet to-le vest: Trte smo izbirčne, moderne gospodične, ki zahtevamo, da se ravna z nami pravilno in se nas ne zanemarija v nobenem letnem času. Gospodarju, ki nam je trikrat zrahljal zemljo, nas sicer čedil in snažil ter nas parfimiral s potrebnimi tekočinami, rodile smo lep, čvrst in sladek plod. Kupec, ki hočeš dobiti dobro kapljico iz dolenskih gor, oglasi se okoli sv. Martina v Hmelčiču, Karteljevem, Kamnju, Zdinji vasi, Grčevju in dalje po šentpeterski, mirnopoški in sosednih farah, pa dobiš dobro blago. Pelji se z dolensko železnico do Mirnepeči in potem z vozom na Karteljevo k Žagarju, kjer se ti dobro postreže in pove za vsak vir dobrega cvička. Vsem županstvom novomeškega političnega okraja bilo bi pa zabičiti, da posujejo grozno zanemarjene občinske ceste in pota. Po družih okrajih tudi žandarmerija ovaža županstva, ki ne skrbe za redno vzdrževanje občinskih prometnih zvez, v novomeškem okraju se pa kaj tacega ne pripeti. Sploh je ta okraj tudi v družih ozirih ubožen in zanemaren. Menda se ravna po onem možu, ki deli dobrote svojim — dobrotnikom. Torej na svidenje po sv. Martinu.

Dolenjec.

Naše barje.

(Dalje.)

Ženijski podpolkovnik Struppi, k tej obravnavi poklican, je zavrgel vse Gruberjeve predloge in se izrekel, da delo z 72.291 go ld. izgotovi. Z dozdaj potrošenimi 137.372 gold. se ni družega doseglo, kakor napačno zgrajen zatvorni most in izkopanje 245 sežnje dolzega kanala. Z dvornim dekretom z dne 6. decembra 1777. je bilo delo Gruberju vzeto in Struppiju izročeno. Z dvornim dekretom z dne 4. aprila 1778. je bil Struppijev proračun sprejet.

Toda deželni zastop, ki je že 140.000 gold. potrosil, se je odločno branil, dati še kak prispevek ter je predlagal, da se delo ustavi in dozdaj skopani del kanala zasuje. Ker bi pa zasipanje 34.057 gld. stalo, zato se je deželni zastop po dvornem dekretu

vender omečiti dal, da je privolil v nadaljevanje kanala.

Struppi je delo spretno dovršil, ne da bi proračunjeno svoto vso uporabil in 25. novembra 1780. l. naznanil je strel iz topa na Gradu, da se je voda po kanalu pretakati pričela.

Milostna cesarica je štiri dni potem umrla, ne da bi bila sporočila o tem veselom dogodku sprejela.

Da bi se še nadalje osuševanje vršilo, se je z dvornim dekretom z dne 14. sept. 1782. in 25. maja 1783. ukrenilo, da se naredi nivelni načrt celega močvirja.

Vse delo kanala je stalo 219.809 gld. 18 $\frac{1}{2}$ kr. Voda na barju je upadla za jeden ali dva črevlja.

Vojni časi, ki so sedaj nastopili, branili so nadaljevanje zboljšanja barja. Vodja stavbinega urada v Ljubljani, Josip Šemerl, ki je v svrhu, da se pouči, kako drugod barja obdelujejo, prehodil Belgijo in Holandsko, izdelal je vodopisni načrt, njemu se je tudi naročilo, da izdela osuševalni načrt z navodom:

Vse poleg Tržaške ceste v barje se odtekajoče vode naj bi se odpravile po kanalu, ki bi držal od Tujnice pod Tržaško cesto do Viča, od tod proti sv. Krištofu do Zaloga. Ta vodotok bi bil ne samo za osuševanje, temuč tudi za plovbo blaga.

Cesar Franc je ukazal, naj gre Šemerl, ki je bil takrat kot vladni svetnik v službi pri stavbnem dvornem uradu na Dunaju, v Ljubljano, da se pomeni v tej zadevi z vlado in z deželnim zastopom.

Dne 25. junija 1807. se je obravnavalo o tem: 1. Je-li mogoče barje (močvirje) z navedenimi deli osušiti; 2. Katera sredstva naj bi se uporabila, da se to doseže; 3. Koliki stroški bodo za to delo.

Šemerl je razložil vzroke, od kod to, da voda ne odhaja z barja spotoma, rekoč: da Ljubljani nedostaja strmca za odtok se tu zbirajoče vode. Zato naj se vsi nedostatki v Ljubljani odpravijo in naj se pritoki spodrežejo in v posebnih vodotokih poleg barja in v krajih, kjer ima reka večji strmec, v to odpeljejo, ne da bi se poprej po barju razlivali in ga topili. Da bo delo gotov uspeh imelo, moral bi se tudi jez na Fužinah podreti, potem ne bi bilo treba Gruberjevega kanala popravljati. Stroški za to delo se zdaj ne dajo na drobno preračunati, približno bi znašali 300.000 gld.

Dalje se je obravnavalo: Kateri pravki bi bili potrebni v Gruberjevem kanalu, in ali bi bilo potrebno vzdrževanje tega kanala, da se barje popolnoma osuši.

Šemerl je izjavil, da, če se po njegovih predlogih dela, se bo Ljubljana za devet črevljev znižala in nima Gruberjev kanal nikakega pomena, ako bi se pa to delo zavleklo, moral bi se Gruberjev kanal prej poglobiti in obrežje popraviti. Izpeljavi plovne kanala od Tujnice (Vrhnike) proti Zalogu bil je ta zbor skrajno nasproten.

Ta velevažni shod je ostal brez nasledka, ker se je mej tem zopet vojska vnela.

Leta 1813. dne 13. decembra je dež. vlada to vprašanje zopet sprožila, a z dvornim dekretom z dne 19. maja 1814. se je priporočilo vladi mnenje Šemerla vpoštovati in nabrati potrebno gradivo za končno rešitev tega vprašanja. Vodotehnična osuševalna dela treba je od kmetijskih popolnoma ločiti, in slednja pričeti vzajemno z uravnavo glavnega odtoka, najbolj potrebno je, da se jezovi poderó, potem bo voda sama velik del nanešenine v strugi odnesla, in s tem se bo tudi povodenj zmanjšala. Gruberjev kanal naj se pri miru pusti.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28. septembra.

— Osebnosti. Trgovinski minister je imenoval zadržnim inštruktorjem za Štajersko, Koroško, Kranjsko, Tirolsko in Predarlško z uradnim sedežem v Inomestu namestniškega koncipista gosp. dr. Fr. Rückerja, njegovim pomočnikom za slovenske zadruge na Kranjskem in na Štajerskem pa uradnika deželnega odbora kranjskega, g. Henrika Pfeifferja, oba za dobo jednega leta.

— Ravnopravnost slovenskega jezika na koroških sodiščih — priznana. Poročali smo na tem mestu koncem preteklega meseca, da je beljaško sodišče odreklo slovenskemu jeziku ravnopravnost z nemščim; preložilo je na nasprotnega nemškega odvetnika zahtevo vkljub odločnemu

ugovoru g. dr. Krauta, ki je namestoval zastopnika tožiteljice, — tukajšnje slovenske tvrdke, — razpravo na troške tožiteljice, ker se je bila, kakor se ume samo ob sebi, vložila tožba v slovenskem jeziku, naložilo dalje, da se ima vložiti tožba v nemškem jeziku, in izreklo ob enem, da se ima razprava vršiti in izvršiti v nemškem jeziku, in vse to, vkljub temu, da je bilo vsprejelo prej samo slovensko tožbo brez ugovora in jo rešilo bilo v slovenskem jeziku. Pritožbo proti temu sklepu je sedaj celovško dež. sodišče rešilo — kakor je bilo pričakovati, v ugodnem smislu. Ustreglo je zahtevi ljubljanskega slovenskega zastopnika tožeče stranke ter ukazalo okrajnemu sodišču beljaškemu, razveljavljajoč le-tega sklep, da ima nemudoma razpisati zopetno razpravo o slovenski tožbi in jo vršiti s tožiteljico v slovenskem jeziku in jo v tem jeziku tudi izvršiti; ob enem nalaga nasprotni nemški stranki povračilo vseh troškov. Interesantni in velepomembni so razlogi, na katere se pri tem sklicuje dež. sodišče. Izreka se v njih določno, da so razglasili pravosodnega ministrstva z dne 29. oktobra 1850. šte. 14553, z dne 15. marca 1862., šte. 865 in z dne 18. aprila 1882. šte. 20513 ex 1881, s katerimi je priznan slovenski jezik v slovenskem delu Koroške kot navaden jezik v smislu § 13. obč. sodnega reda in vsled katerih je v slovenskem delu dežele vsprejemati slovenske vloge in je tudi reševati v slovenskem jeziku, še vedno v veljavi; izreka se pa tudi, da imamo Slovenci nevskratno zakonito pravico, da razpravljamo na sodiščih v slovenskem delu Koroške v maternem svojem jeziku, ne meneč se za to, ali nas nasprotna stranka ume ali ne. Odločba deželnega sodišča celovškega je torej za naš narod, posebno za naše koroške brate, velevažna, ker je z njo sedaj s poklicane strani izrečno priznan naš jezik kot ednakopraven na vseh sodiščih v slovenskem delu Koroške in je z njo pokopana samovoljna nova praksa nemško-nacionalnega beljaškega sodnika.

— **Slovensko gledališče.** V jutrišnji prvi predstavi Leoncavallo-ve opere „Glumači“, o kateri govorimo obširneje na drugem mestu, nastopita zopet dve novi moči naše opere, namreč mladostna dramatična pevka gđ. Ela Nočmi in tenorist g. Anton Lebeda, oba nadarjena začetnika iz praške pevske šole za opero.

— **Germova slika za mestno dvorano.** Včeraj je dogotovil g. akadem. slikar Jos. Germ svojo veliko spominsko sliko za mestno dvorano. Slika, ki se je dovršila po naročilu veleodličnega slovenskega mecena g. Jos. Gorupa, predstavlja tisti svečanostni trenotek, ko je pozdravil pred ljubljanskim magistratom tedanji župan, g. Peter Grasselli, obdan od občinskega zastopa, Nj. Vel. presvetlega cesarja Franca Jožefa, ki je osrečil po strašnem potresu malone porušeno slovensko prestolico. Slika ima torej zgodovinsko veljavo za naše mesto. Trenotek, katerega je ovekovečil mojstrski slikarjev kist, pa nikakor ni „slikovit“, in g. Germ je imel težko nalogo, napraviti iz označenega prizora, ki je vsled umevnih okoliščin precej prozaičen, harmonično včinkujočo sliko ter jo kolikor možno opremiti s slikovitim razvrstjenjem posameznih skupin in posameznih oseb. Vsled naročene podolgate oblike ni bilo možno razširiti slikarju svojega umotvora navzgor v toliko, da bi mogel spraviti nanj vsaj košček azurnega neba. Mrtvo se vrsti v ozadju hiša za hišo na Glavnem trgu proti Staremu trgu in med temi hišami je ena celo podprta z debelimi tramovi. Policija je potisnila občinstvo daleč nazaj, in tudi četa gasilcev se jedva razloči po svojih svetlih čeladah. Samo tam na levi pred mestno hranilnico je majhna skupina ljudij, ki pa zre tudi le iz daleka na cesarja sredi občinskih svetnikov in vladnih zastopnikov. Slikarjeva naloga je bila torej jako omejena, in dekorativnost je bila po dejstvih docela izključena. Vendar pa si je znal g. Germ pomagati. Monotonijo prizorišča je odpravil z izmišljenim balkonom, katerega je situiral na desnici v ospredjem kotu. Na ta balkon pa je postavil dva gledalca, damo in gospoda. S tem je slikar prav dobro utemeljil dimenzije in velikost posameznih oseb in skupin ter podprl tudi naravnost perspektive. Posamezni dobro portretirani občinski svetniki

so postavljeni tako, da je videti kolikor možno vso njihovo figuro ali pa vsaj vso glavo. Tako je ta slika realistično delo, ki obsega celo galerijo zanimivih portretov ter kaže natančno vso situvacijo na Glavnem trgu ob pozdravu presvetlega cesarja. Priznati treba, da je rešil g. Germ svojo nevhvaležno in veletežavno delo prav izvrstno ter da mu ni možno odrekati velikega talenta, s katerim je obvladal svoj naročeni predmet. O tej znameniti sliki bomo govorili prilično kaj več. Danes pa samo čestitamo g. slikarju. Slika je dolga 2 m 60 cm, široka pa 1 m 56 cm. Krasni okvir slike je napravil ljubljanski rezbar in stavitelj oltarjev, gosp. Rovšek. Germova slika bo od petka nadalje razstavljena v mestni dvorani občinstvu na ogled. Vstopnice po 10 kr. je dobiti v ekspeditu. Dohodki so namenjeni Prešernovemu spomeniku.

— **Na cesarja Franca Jožefa I.** mestni višji dekliški šoli se sprejme letos v I. tečaj za stenografijo (torek od 4—5 in četrtek od 11—12 ure) še 15 gosposdičin. Uči se izprva slovenska in na podlagi te se bode drugo leto nadaljevala stenografija nemška. Honorar 2 gld. na mesec. Gospodične, ki reflektujejo na ta pouk, naj se oglase vsaj do ponedeljka, 2. oktobra v ravnateljavi pisarni.

— **Izpred celjskega sodišča.** Včeraj sta se imela pred okrajnim sodiščem zagovarjati dva mestna uradnika, Derganc in pl. Sonnenburg, obtožena zaradi žaljenja časti. Dne 8. septembra pripekljali so se s popoldanskim osebnim vlakom trije akademiki, gg. Gvidon Serneč, Anton Pustoslemšek in F. Zabukovšek, izmed katerih sta nosila zadnja dva društvena znaka „Slovenije“, oziroma „Triglava“, v Celje. Že na peronu pristopil je zgoraj imenovani pl. Sonnenburg k njim in „slovesno“ izjavil: „Heute habt Ihr noch euere Abzeichen, morgen werdet Ihr sie schon ablegen!“ Potem je stopil pred kolodvorsko poslopje in omenjene akademike pričakoval v družbi Derganca. Ta-le čutil je takoj potrebo, obesiti mirno idočim akademikom psovko „G'sindel“, kar pa je bilo Sonnenburgu menda premalo radikalno, ker je svojega „tovariša“ popravil, rekoč: „Slavisches G'sindel“. Dotična dva gospoda dala sta akademikom častno spremstvo do Hribarjeve prodajalnice, kjer sta jih zapustila, izprevidevši menda, da naši dijaki nesramno izzivanje takih gospodov prezirajo. Srečali so naši trije dijaki tudi krdelo celovških redarjev, ki so, kakor znano, prišli slavni celjski varnostni oblasti na pomoč proti „češkim napadovalcem“, iz krdela slišal se je glas: „Aha, das sind schon die ersten!“ Ker od dotičnih dveh gospodov ni bilo mogoče dobiti boljšega zadoščenja, bila sta obtožena zaradi prestopka proti varnosti časti. Oba junaka sta seveda pogumno tajila. Priznal je samo g. pl. Sonnenburg, da so ga bodli „ruski“ znaki v oči, drugače da pa ni rabil nobene psovke. Odlikoval se je kot zagovornik zopet „občespoštovani“ Wolfov tast, Janez Stepischnegg, ki je seveda hotel dokazati, da so akademiki vsled narodnega fanatizma izzivali mirne Nemce, in da je Dergancu dosti več verjeti, kakor vsem trem zapriseženim slovenskim dijakom, ki seveda vsi trije skupaj niso toliko vredni kakor jeden izmed obtoženih poštenjakov. To njegovo govorčenje je obudilo opravičen smeh med poslušalstvom, na kar je dr. Janez s svojim znanim prevzetnim načinom nahrnil popolnoma mirno in dostojno se vedočo tožitelja, v čemer pa sta ga takoj prekinila zastopnik obtožbe in sodnik. Dejstvo je, da kljubu vsemu zavijanju sta bila obsojena oba mestna uradnika po § 496. vsak na 10 gold. globe in stroške. Značilno, da so uradniki mestnega urada, ki pri vsaki priliki povdarja, da je ukrenil po možnosti vse potrebno v varstvo in obrambo Slovanov v Celju, zabavljali slovenskim dijakom že dan pred prihodom bratov Čehov. Občinski zastop, ki ima tako uradništvo, gotovo ne more in noče skrbeti za varstvo celjskih Slovencev, temveč narobe. Opozorjamo, da to ni jedini slučaj, temveč da je pl. Sonnenburg bil obsojen zaradi lahke telesne poškodbe o priliki prihoda čeških akademikov na pet dnij zavora. Zopet in zopet se mora opozarjati, da celjska policija za varstvo Slovencev nikakor ne zadostuje, in da je dolžnost vlade, ki ima skrbeti za popolno varstvo državljanov, uvesti v Celju državno policijo.

— **„Società agraria“** — tržaška kmetijska družba — katere tržaški namestnik grof Goëss ne more prehovati, mora biti sila znamenita. „Edinost“ je priobčila dva slučaja iz njenega delovanja, ki sta taka, da nam je kar sapa zastala, ko smo o njih čitali. Evo jih: Odbor „Società agraria“ se je nekoč pripeljal na Prosek. Šel je na vrt, a strmé so se gospodje ustavili in vsklikali: „O! quanti alberetti tutti!“ (O! koliko suhih drevesc!). Čez nekaj dni je poslala ta slavna komisija dekret, v katerem je rekla, da je vrt sicer lepo urejen, samo preveč drevesc da se je posušilo. In kaj so bila ta suha drevesca? Čujte in strmite! Na vrtu so nasadili graha. Kakor povsod na svetu, so nataknili tudi na Proseku k grahu suhih vejic („frašče“). In to „frašče“ je bilo v očeh odbora slavne laške kmetijske družbe „Società agraria“: alberetti tutti! (suha drevesca!). In da so bili „kmetje“ v odboru od „Agrarie“ tudi popolnoma prepričani o teh „posušenih drevescih“, dokazuje nam dekret, ki so ga poslali na Prosek radi posušenih drevesc! Niso-li „tremendi“ kmetje to? Ne zaslučuje li ta njih družba v resnici naslova najbolj imenitne kmetijske družbe? — Drug slučaj. Tudi za vinogradnike se briga ta družba. „Triester Tagblatt“ pravi: „za vse stroke kmetijstva“. Ta slavna družba je izvedela, da je na perju neka bolezen, kateri pravimo mi „strupena rosa“ ali „peronospora“. In napotili so se izkušeni kmetovalci „Agrarie“ meseca novembra na Prosek, da bi se na lastne oči prepričali, koliko škode je napravila „peronospora“. Le tu in tam je še migljaj na kaki trti list, pričakuj v strahu, na kaki bolezn naj bi umrl — in ko je slavna komisija „Agrarie“ videla, da so meseca novembra trte brez listja, je vsklikala: „A, a, kako škodo je napravila „peronospora“. Vse listje je uničila. Nič več ga ni na trtah.“

— **Velika dirka in občni zbor kluba „Ljubljana“.** Klub slovenskih biciklistov Ljubljana“ bode zaključil dne 8. oktobra t. l. s IV. narodno dirko prav dostojno letošnjo kolesarsko sezono. Slovensko občinstvo je vedno rado prihajalo h klubovi m dirkam; da pa se zanimanje še poživí, stopil je klub v dogovor z vsemi slovenskimi kolesarskimi društvi. Nekatera so se odzvala in priredé pri dirki svojo lastno točko: „borbo za prvenstvo“ Darila in svetinje se bodo pravkom razdelila na večer pri koncertu. — Kakor čujemo pretresava odbor tudi misel, da bi se prirejali po zimi vojaški koncerti za klubove člene. Novi odbor, ki se bode volil na izrednem občnem zboru (kateri se v kratkem skliče), bode dobil od odstopajočega vsa potrebna navodila, tako da se mu bode brez dvojbe v kratkem posrečilo dvigniti klubovo interno življenje na pravi nivo. —

— **Planinski sestanki** se bodo vršili vsako soboto v veliki sobi restavracije „Narodnega doma“. Kadar pa bo v soboto slovenska gledališka predstava, vrši se sestanek jeden dan prej. Na teh sestankih se bode prosto razpravljalo o turistik in o društvenih zadevah. Posebno zunanji členi se opozarjajo na to priliko. Členi in njih obitelji, kakor tudi gosti so vabljeni.

— **Iz Železnikov** se nam piše: Dne 18. t. m. izvolil je tukajšnji občinski odbor preč. g. Jakoba Mraka, župnika v Naklem častnim občanom, v spomin 25letnice blagoslovljenja krasne farne cerkve, katere je pod njegovim vodstvom zrastle in po njegovi požrtvovalnosti tako lično olepšana. Lepa diploma vročila se mu je 25. t. m. po posebni deputaciji.

— **Dirka slov. biciklistov „Kamnik in okolica“.** Po dirki dne 1. oktobra t. l. se bodo darila razdelila v klubovih prostorih, t. j. v gostilni in kavarni g. Vanossija. Po razdeljenju daril istotam prosta zabava. Kolesarji slovenskih društev dobro došli.

— **S petrolejem ožgala.** Ljudmila Potočar, služkinja pri trgovcu Matevžu Oreheku v Kolodvorskih ulicah šte. 28, je snažila včeraj zvečer petrolejsko svetilko pri zakurjenem štedilniku. Osaženo in s petrolejem napolnjeno svetilko je postavila na štedilnik. Vsled vročine je svetilka počila in se je petrolej razlil po štedilniku in njej po rokah, nogah in po obleki. Petrolej se je vnel in v hipu je bila Ljudmila Potočar vsa v ognju in si ni mogla sama nič pomagati. Slučajno je videl komisinar Fr. Sterle švigati ogenj pri dimniku in je tekel

na dvorišče Putrihove hiše, odkoder je videl skozi okno v kuhinjo. Videvši Ljudmilo Potočar v ognju, je skočil v kuhinjo, pogasil ogenj in tako rešil Ljudmilo Potočar gotove smrti. Ponesrečena, kateri je obleka zgorela do pasu in je vsa na rokah in nogah opečena, se je prepeljala v deželno bolnico.

— **Omedlela ženska.** Včeraj popoldne je našel stražnik na Poljanski cesti ležati žensko, ki je bila od krča in božjasti oslabela in ni mogla dalje iti. Stražnik je poklical zdravnika, kateri jo je dal prepeljati v deželno bolnico, kjer je danes umrla. Ženska je kakih 55 let stara in je baje M. Strah iz Sostrega.

— **Nezgoda.** Peter Pirnat, 17 let star. hlapec pri usnarju in hišnem posestniku Josipu Tomcu v Strelških ulicah šte. 5, je jahal včeraj popoldne po Poljanski cesti tako naglo in neprevidno, da je pri ovinku na Elizabetni cesti padel konj, Peter Pirnat je padel pod konja in si zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnico. Tudi konj se je pri padcu poškodoval.

— **Nepreviden kolesar** pridiral je včeraj popoldne po Starem trgu in podrl na tla Mico Petač, posestnico v Zgornjih Pirenčah. Kolesar ni dal z zvoncec znamenja.

— **Nova pošta.** Dne 1. oktobra 1899 odpre se v Trzinu na Kranjskem, okraj Kamnik, nov poštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vožno pošto ter ob enem služboval kot nabiralnica poštno-hranilničnega urada. Zvezo bode imel z železniškimi vlaki št. 2153, 2154, 2155 in 2156, koji vozijo na progi Ljubljana-Kamnik.

* **11 zločincev ušlo.** Iz kaznilnice v Ilavi na Ogrskem je ušlo 11 velikih in jako nevarnih zločincev. Utekli so vsi nankrat. Pač čudne razmere morajo vladati ondi! Orožništvu se je posrečilo ujeti 4 begunce, drugih pa še nimajo.

* **Grozen potres v Indiji.** V Dardšilingu ob južnem vznožju Himalaje se je pripetilo 25. t. m. več potresov zapored, ki so bili združeni s silnimi plohami. Železniška zveza je porušena, čajevske plantaže opustošene, poleg tega pa je izgubilo življenje več oseb. Listi poročajo, da je bilo ubitih okoli 100 ljudij. V Phulu je poplaval bazar, in je pri tem utonilo okoli 200 oseb.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 28. septembra. Sinoči je po daljšem bolehanju umrl bivši minister dr. Edvard Rittner. Rojen je bil l 1845. Posvetil se je akademski karieri in bil najprej vseučiliški profesor, potem pa je prišel v naučno ministrstvo. Bil je v Kielmannseggovem kabinetu naučni minister in v Badenijskem kabinetu minister za Gališko. Poslanec je bil s kratkim prestankom od l. 1880. Rittner je avtor Badenijske volilne reforme in Badenijskih jezikovnih naredeb za Češko in Moravsko.

Dunaj 28. septembra. Občna sodba je, da pride na krmilo uradniško ministrstvo z baronom Gautschem na čelu. Zatrjuje se, da vstopijo v to ministrstvo: sekcijski načelnik dr. Rezek kot naučni minister, višjesodni predsednik dunajski Kallina kot justični minister, dr. Körber kot železniški minister in Jędrzejowicz kot minister za Gališko.

Dunaj 28. septembra. Ves prezidij češkega kluba je v permanenci in je imel dopoldne dolgo posvetovanje s finančnim ministrom dr. Kaizlom. Parlamentarna komisija poljskega kluba je imela dopoldne posvetovanje, katerega sta se vdeležila tudi minister za Gališko Jędrzejowicz in v gospodsko zbornico poklicani dr. Madeyski. V političnih krogih obuja veliko začudenje, da v tem velevažnem trenotku ni noben načelnik „Slovenske krščanske narodne zveze“ tu navzočen.

Dunaj 28. septembra. Danes je veliki dan avdienc pri cesarju, kar svedoči, da stojimo neposredno pred odločitvijo. Ob polu 3. popoldne je cesar sprejel finančnega ministra dr. Kaizla, ob polu 4. načelnika češkega kluba dr. Engla, ob polu 5. sprejme načelnika poljskega kluba Jaworskega in podnačelnika Bilinskega,

za njima pa trgovskega ministra Dipaulija in načelnika nemške katoliške stranke Kathreina.

Dunaj 28. septembra. Prezident poslanske zbornice dr. Fuchs praznuje danes svojo srebrno poroko. Nuncij Taliani je prišel Fuchsu osebno čestitati in mu je izročil pismo čestitko papeževo in srebrno spominsko svetinjo s papeževo podobo.

Brno 28. septembra. Že jutri se začne inškrbiranje v novo češko tehniko. Začasno vodstvo rektorskih opravil je vlada poverila prof. dr. Zahrudniku.

Krakov 28. septembra. „Czas“ prijavlja članek, v katerem opozarja vodstvo poljskega kluba, da so časi poljskemu klubu priljubljenega zakulisnega diplomiranja minoli. Poglavitna dolžnost Poljakov v sedanjem velevažnem trenutku je, da ostanejo zvesti svojim zaveznikom. Poljski klub mora prav v tem trenutku dokazati, da pojmi veliko nalogo, ki mu je dana v tej državi.

Budimpešta 28. septembra. Novo zasedanje parlamenta se je danes začelo. Današnja seja je bila le formalna. Socialni demokratje so sinoči priredili veliko demonstracijo za splošno volilno pravico. Policija je postopala z običajno madjarsko brutalnostjo. Nad 150 oseb je bilo aretovanih.

Belgrad 28. septembra. Naglo sodišče nadaljuje začeto klanje. Zaradi „žaljenja veličanstva“, to je radi žaljenja lopova Milana so bili včeraj obsojeni profesor Pavlovič na tri leta, železniški uradnik Milan Marković na šest let, njegov brat Božo Marković na osem let in bivši minister dr. Vesnić na dve leti ječe.

Pariz 28. septembra. Vojni minister Gallifet je pisal podpolkovniku Picquartu pismo, s katerim mu naznanja, da preiskava, ki se je začela proti njemu, je izkazala najpopolnejšo korektnost njegovega uradovanja kot vodja informacijskega oddelka v vojnem ministrstvu.

Carigrad 28. septembra. V Vilajetu Smirna se je primeril strašen potres. Nad sto ljudi je bilo ubitih, več tisoč oseb je brez zavetišča. Škoda se čeni nad dva miliona turških funtov.

London 28. septembra. Vlada dela kar možno hitro priprave za vojno s Transvaalom. Te dni se odpelje v Afriko 25 eskadronov konjenikov. Ves tren je mobilizovan Angleška kupuje v Ameriki konj. Pričakuje se, da se že v jutrišnji seji ministrskega sveta sklene, napovedati Transvaalu vojno.

Dež. gledališče v Ljubljani.
Štev. 5. Dr. pr. 943.

V petek, dne 29. septembra 1899.
Nova opera.
Prvič nastopita operna pevka gđc. **Ela Noema** in tenorist g. **Anton Lebeda.**

Glumači.
(Pagliacci.)
Muzikalna drama v dveh dejanjih in s prologom. Besede in glasbo zložil R. Leoncavallo. Kapelnik g. Hilarij Benisek. Režiser g. Josip Noll.

Sama med seboj.
Veseloigra v jednem dejanju. Spisal Fulda. Režiser g. Rudolf Inemann.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7¹⁵ ur. — Koniec po 10. uri. Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. peh. polka Leopold II. št. 27.

V nedeljo, 1. oktobra: „Potovanje gospoda Fajdige“.

Umri so v Ljubljani:

Dne 26. septembra: France Grošelj, ura dni sluga, 59 let, Breg št. 6, želodčen rak. — Marija Kos, poštnega oficila hči, 5 mesecev, Rimska cesta, črevesni katar.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 304-2 m. Srednji srčni tlak 736-0 mm.

Sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
27.	9. zvečer	731.8	14.8	sl. jug	jasno	0
28.	7. zjutraj	736.2	9.2	sl. szahod	megla	0
	2. popol.	734.4	19.2	sl. jzahod	pol. oblak.	0

Srednja včerajšnja temperatura 14.4°, normale: 13.3°.

Dunajska borza

dne 27. septembra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld.	90	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	99		85	
Avstrijska zlatna renta	118		05	
Avstrijska krona renta 4%	100		10	
Ogerska zlatna renta 4%	116		55	
Ogerska krona renta 4%	95		—	
Avstro-ogerske bančne delnice	839		—	
Kreditne delnice	368		10	
London vista	120		65	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58		97 ¹ / ₂	
20 mark	11		77	
20 frankov	9		58	
Italijanski bankovci	44		50	
G. kr. cekini	5		69	

Vse vrednostne papirje preskrbuje **BANKA MAKŠ VERSEC**, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Kontovarist

z dovršeno trgovsko šolo in nekoliko prakso
išče službe
pod skromnimi zahtevami.

Blagohotne ponudbe sprejema upravništvo „Slov. Naroda“. (21—221)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga čez Trbiž.** Ob 12. uri 5 m. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Isli, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 15 min. zvečer osebni vlak v Jesenice. Poleg tega vsako nedeljo in praznik ob 5 uri 41 minut popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje.** Osebni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** j. k. **Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Linca, Steyra, Isla, Ausseea, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 55 min. zjutraj osebni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 17 min. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osebni vlak z Dunaja, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Poleg tega ob 8. uri 42 min. zvečer iz Podnarta Kropo. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja.** Osebni vlaki: Ob 8. uri 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane d. k. v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano d. k. iz Kamnika.** Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9 uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1206)

Trgovski učenec

se sprejme pri firmi (1782—1)

K. Holzer v Ljubljani.

Poštna in brzojavna upraviteljica

z dobrimi spričevali, želi premeniti službo.
Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo „Slov. Naroda“. (1773—1)

Stenografa

ki takoj vstopi, sprejme

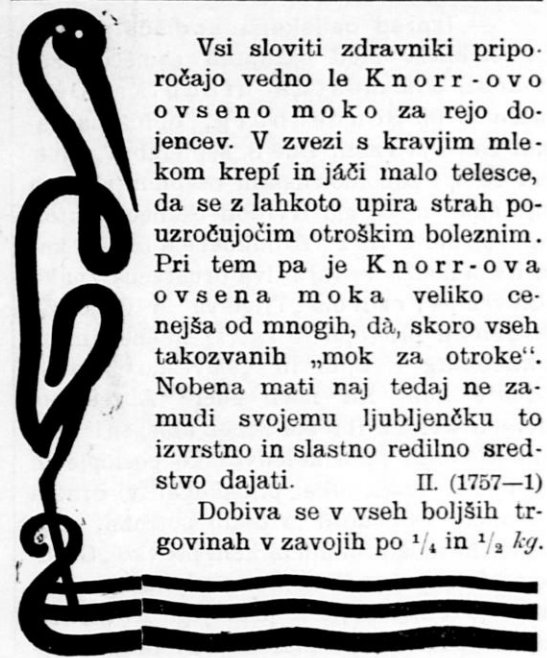
(1785—1) **dr. Urban Lemež**
odvetnik v Slovenski Bistrici.

Dobro ohranjen

bilard

prodaja se za 180 gld.

Ogleda se ga lahko v gostilni pri „Poličanskem“ v Zatičini. (1784—1)

V najboljših razmerah poslujoča večja trgovina z mešanim blagom

v velikem župniškem kraju na Dolenjskem, na najlepšem prostoru poleg župnije z velikim številom odjemalcev, blizu železniške postaje, se zaradi bolezni

odda

pod prav ugodnimi pogoji.

Povpraša naj se pri upravništvu „Sl. Naroda“ pod šifro 5000. (1693—3)

S. 7/99/1

Edikt.

(1761—1)

C. kr. okrožno sodišče v Novem mestu je čez vse, kjerkoli se nahajajo premično, potem čez nepremično, v deželah, kjer velja konkurzni red z dne 25. decembra 1868, se nahajajoče premoženje neprotokolovanega trgovca **Ferdinanda Severja v Kostanjevici** odprlo **konkurs**, ter imenovalo konkursnim komisarjem c. kr. okrajnega sodnika, **Rajmunda Doležaleka** z uradnim sedežem v Kostanjevici in začasnega upravitelja mase c. kr. notarja **Aleks. Hudovernika v Kostanjevici**.

Upniki se pozivljajo, da pri roku, ki je določen na 6. oktobra 1899. dopoldne točno ob 10 uri, na uradnem sedežu konkursnega komisarja stavijo svoje predloge glede potrjenosti za zdaj nastavljenega ali o imenovanju drugega masnega upravitelja in namestnika, ter volijo odsek upnikov, ko so se izkazali z dokazili za svoje terjatve. Ob enem se pozivljajo vsi oni, ki hote postaviti do skupne konkursne mase kako zahtevo kot konkursni upniki, da oznanijo svoje terjatve, tudi če bi o njih bila začeta kaka pravna obravnava

do 23. oktobra 1899. leta

pri tem sodišči, ali pri c. kr. okrajnem sodišči v Kostanjevici po predpisih konkursnega reda, da se izognejo v istem zapretemih pravnih nasledkov ter jih dne 18. novembra 1899. dopoldne točno ob 10 uri pred c. kr. konkursnim komisarjem pri določenem likvidacijskem dnevu zglosijo za likvidacijo in določitev povrstnega reda.

Pri splošnem likvidacijskem dnevu prisotni zgašeni upniki imajo pravico, po prosti volitvi na mesto masnega upravitelja, njegovega namestnika in članov odbora upnikov, ki so dotedaj poslovali, postaviti druge osebe svojega zaupanja končno veljavno.

Daljšje objave tekom konkursne obravnave pa se bodo zglašale v uradnem listu „Laibacher Zeitung“.

C. kr. okrožno sodišče v Novem mestu

oddelek III, dne 22. septembra 1899.

Tovariši, ki želé napraviti enoletni prostovoljski kurs, se prosijo uljudno, naj se oglašé pri g. Ivanu Bonaču, knjigovezu v Ljubljani. (1783)

Diurnistinja

z lepo pisavo želi takoj vstopiti v kako odvetniško pisarno ali v kak kontovar. Pogoji ugodni.

Ponudbe pod P. G. Poste restante Ljubljana. (1767—1)

Trgovski pomočnik

in učenec

se sprejmeta takoj v trgovino pri (1779—1) **Jakobu Lovrenčiču v Sodražici.**

Hiša z gostilno

na dobrem kraju na **Notranjskem**, priprava tudi za vinsko in lesno trgovino, se pod ugodnimi pogoji za dalje časa odda. (1780—1)

Naslov pove upravništvo „Slov. Nar.“.

Trgovski poslovodja in trgovski pomočnik

vsprejmeta se v večji trgovini z mešanim blagom na deželi. Oba morata biti veščata špecerijske in železninske stroke, kakor tudi slovenskega in nemškega jezika. Prvi naj bi bil saj 28—30 let star.

Ponudbe pod „trgovina št. 2“ na upravništvu „Slov. Naroda“. (1781—1)

Komptoarist

ali
tajnik

popolnoma izurjen v knjigovodstvu in korespondenci, zmožen položiti kavicijo, večš popolnoma ruskega, angleškega, francoskega in italijanskega jezika, išče z zmernimi zahtevami zaupnega mesta. Isti bi tudi poučeval jezike.

Prijazne ponudbe pod „F. X. P. 100“ upravništvu „Slov. Naroda“. (1743—2)

Pozor!

stare, dobro ohranjene
vezi za stavbe, žlote iz
cinkove in pocinkane pločevine, vrata in okna
oddaja po čudovito nizki ceni

Andr. Druškovič-a naslednik (1786—1)

Val. Golob

železarija, Glavni trg št. 10.

(1761—1)

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Knezovi hiši, na Marije Terezije cesti št. 1

obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂%

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure: razen nedelj in praznikov vsak dan od 8.—12. ure dopoldne in od 3.—6. ure popoldne. (981—4)

Poštnega hranilničnega urada št. 828.406. — Telefon št. 57.